

De Gouden Eeuw van de fysiotherapie

We leven in een tijdperk waarin de ontwikkelingen op kennis- en technologisch gebied elkaar in rap tempo opvolgen. Ook binnen de fysiotherapie zien we dit gebeuren. Maar waarmee begon het eigenlijk? Anton de Wijer, manueel therapeut en lid van de Stichting Geschiedenis Fysiotherapie, legt het uit.

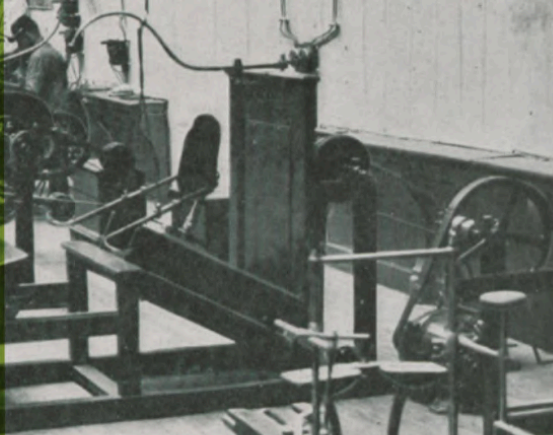
We gaan terug naar 1868, toen promoveerde Dr. Johan Mezger (1838-1909) in Leiden op de behandeling van de verstuurde enkel. Hij introduceerde hiermee de massagetechniek fricties. Ook ontwikkelde hij een hamersysteem om spieren te behandelen. Indertijd werd hier door de medici nogal kritisch naar gekeken. Maar toen er ook vanuit Duitsland en Zweden steeds meer kennis en technieken naar Nederland kwamen voor de 'heiligymnastiek massage' zoals het toen heette, won de beginnende fysiotherapie steeds meer terrein.

Kwakzalverij?

Doordat deze massage ook door niet-medische behandelaars werd gegeven, ontstond er binnen de medische wereld een discussie of het hier geen kwakzalverij betrof. In 1865 werd daarom wettelijk bepaald dat de massage alleen door medici gegeven mocht worden. Het heeft tot 1942 geduurd voordat ook 'heiligymnasten' deze behandeling mochten geven volgens de wet. In 1969 kwamen de allereerste fysiotherapeuten van de officiële opleiding.

Erkende beroepsgroep

Een grote mijlpaal kwam in 1986, met de komst van de wet B.I.G. (Beroepen Individuele Gezondheidszorg). Hiermee werd de fysiotherapie een erkende en beschermde beroepsgroep.

Dr. Mezger heeft een borstbeeld in Middelburg gekregen, omdat hij als grondlegger wordt gezien van de fysiotherapie in Nederland.

Vroeger is nog steeds actueel

De thema's in de fysiotherapie van vroeger zijn nog steeds actueel. Neem bijvoorbeeld leefstijl. 100 jaar geleden schreef Dr. D.G.M. Schreiber het boek 'De geneeskundige kamergymnastiek voor beiderlei kunne en elken leeftijd'. Dat gaat eigenlijk gewoon over leefstijl: hoe zorg je dat je lichamelijk fit blijft en welke oefeningen moet je hiervoor doen?

En als je kijkt naar bepaalde therapieën die de fysiotherapeut nu gebruikt, dan zijn deze door de tijd heen anders gaan heten, maar ze zijn nog steeds gebaseerd op de technieken van vroeger.

Je ziet dat de geschiedenis een belangrijk houvast biedt voor de ontwikkelingen van nu. Er zijn ook zaken veranderd, zoals de apparatuur van vroeger, omdat we inmiddels betere hebben.

Begin jaren negentig is door de overheid veel geld beschikbaar gesteld voor wetenschappelijk onderzoek, waardoor de fysiotherapie een enorme boost heeft gekregen. Oude therapieën zijn hierdoor nu wetenschappelijk onderbouwd, bijvoorbeeld recent nog door het onderzoek van Nick van de Horst op hamstringletsels bij voetballers.

Hij heeft de effectiviteit van een bepaalde oefening wetenschappelijk aangetoond. Deze oefening werd 100 jaar geleden al beschreven in de heiligymnastische literatuur.

Duits als eerste taal

Doordat alle eerste kennis over fysiotherapie vanuit Zweden en Duitsland kwam, waren de studieboeken vroeger veelal in het Duits, ook toen ik afstudeerde. Hier heeft een grote verschuiving plaatsgevonden. Onze kennis heeft zich verbreed, en we zien nieuwe invloeden vanuit bijvoorbeeld Australië en Amerika. Door onderzoek, ontwikkelt de fysiotherapie zich wetenschappelijk ook verder. De fysiotherapie moet met deze onderzoeken zichtbaar maken wat haar waarde is. Wat kunnen we ervan leren? Welke trends zien we?

Kennis vergaren als speerpunt

Er vinden allerlei initiatieven plaats om meer kennis te vergaren. Bijvoorbeeld in het Radboud Ziekenhuis, waar vier kaakfysiotherapeuten opgeleid worden, om op dit specifieke terrein kennis te genereren. Ook zijn er onderzoeken gericht op het ontwikkelen van voorspellingsmodellen. Deze modellen voorspellen welke behandelingen succesvol kunnen zijn. Hiervoor is veel data en kennis nodig. Door alle kennis hierover te delen, leren we wat de juiste behandelingen zijn.

De gouden eeuw van de fysiotherapie

Nog een voorbeeld is het werk van de Vereniging Samenwerkende Ouder- en Patiëntenorganisaties, waar ik al 10 jaar aan verbonden ben. Dit is de koepelorganisatie voor zeldzame genetisch bepaalde aandoeningen. In Nederland hebben ongeveer een miljoen Nederlanders zo'n aandoening. De behandeling van deze 'zeldzame' aandoeningen neemt 20% van alle zorgkosten in beslag. Omdat er nog weinig kennis is over deze aandoeningen, is het vinden van de juiste behandeling vaak lastig. Veel van deze patiënten komen ook bij de fysiotherapeut terecht. Om tot een goede behandeling te komen, is het bundelen van alle data uit studies van groot belang.

Er is de afgelopen jaren veel onderzoek gedaan en kennis verzameld, en er komt nog zoveel meer data binnen. Daarom vind ik het tijdperk waarin ik nu leef de 'Gouden Eeuw van de fysiotherapie'.

De praktijk door de jaren heen

Op het gebied van de praktijk zijn er ook grote ontwikkelingen geweest. De vraag van de patiënt is veranderd, waardoor de eenmanspraktijken van vroeger zijn omgetoverd tot centra waarin de zorg helemaal rondom de patiënt is georganiseerd. Therapeuten, artsen en psychologen werken nauw met elkaar samen.

Leren van het verleden

Op Urk zit de Stichting Geschiedenis Fysiotherapie. Je vindt daar een historische bibliotheek, afgeschreven apparatuur, leerboeken, educatieve programma's etc. De stichting heeft als doel om aandacht te blijven houden voor de geschiedenis van het vak. Door te kijken naar vroeger leer je hoe dit gedachtegoed tot stand is gekomen en welke ontwikkelingen er hebben plaatsgevonden. Zo kun je verder kijken naar de toekomst. Want daar doe je het tenslotte allemaal voor: met een innovatieve en compassievolle blik blijven kijken naar hoe je de beste zorg kunt bieden voor de patiënt.

Anton de Wijer is als manueel therapeut werkzaam bij het Academie Instituut. Daarnaast is hij actief voor de SGF (www.sgfinfo.nl) en de VSOP (www.vsop.nl).